

Дейности за деца за изграждане на устойчиво екологично съобразно поведение

1

Проект „Активни жители за чисто и красиво село Бенковски“ се изпълнява от Сдружение "Младежки приоритети", с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП - www.activecitizensfund.bg

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Въведение.....	3
2. Дейности за деца.....	4
2.1. Рециклирайте заедно.....	4
2.2. Зелена разходка.....	4
2.3. Компостирайте заедно.....	4
2.4. Засадете градина.....	5
2.5. Направете парилни препарати у дома.....	6
2.6. Творческа работилница.....	7
2.7. Домашно изкуство.....	7
2.8. Играйте навън.....	7
2.9. Събирайте дъждовна вода.....	7
2.10. Четете книги за Земята.....	7
2.11. Направете бутилка за компост.....	8
2.12. Научен експеримент за замърсяването на въздуха.....	8
2.13. Засадете дърво.....	9
2.14. Експеримент за замърсяването на водата.....	9
2.15. Салфетки и торби за пазаруване от плат.....	9
2.16. Направете мини оранжерия у дома и/или в детската градина.....	10

Наръчникът с дейности за деца за изграждане на устойчиво екологично съобразно поведение е разработен при изпълнението на Проект „Активни жители за чисто и красиво село Бенковски“, който се изпълнява от Сдружение „Младежки приоритети“, с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП - www.activecitizensfund.bg

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение „Младежки приоритети“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

Проект „Активни жители за чисто и красиво село Бенковски“ има за цел изграждане на активно гражданско общество в село Бенковски и околните села и решаване на проблемите със замърсяване на околната среда чрез прилагане на 4С холистичен модел с дейности заимствани от Норвегия в 4 направления - общност, обучителна програма, кампус - физическа среда и институционална култура.

www.activecitizensfund.bg

www.youth-priorities.eu

Изключително важно е да се говори за устойчивост с децата.

Откъде да започнем?

На първо място трябва да помогнем на децата да разберат какво е устойчивостта. Въпреки широкото понятие, устойчивостта основно се свежда до въздействието, което имаме на земята, и това, което ние ще оставим за бъдещите поколения.

Ние знаем, че устойчивото развитие може да обхване няколко неща, от рециклиране до градинарство, както и да бъдем изобретателни с продукти и елементи, които използваме. Можем да научим децата на това чрез включването им в устойчиви дейности!

Ето някои идеи, които учат децата на устойчиво екологично съобразно поведение:

1. РЕЦИКЛИРАЙТЕ ЗАЕДНО

Създайте и надпишете кошчета за рециклиране с децата си у дома и в детската градина, така че процесът да е по-лесно за всички.

Сортирането на рециклирането е изненадващо забавна дейност за малки деца. Нека да украсят кофи със снимки на това, което трябва да се сортира във всяка една кофа (хартия, пластмаса, кутии/кенчета и т.н. - в зависимост от това как рециклирането е организирано във вашия район) и след това им дайте няколко отпадъка, за да практикуват сортиране. Обяснете им защо е важно да поставят всичко в правилния кош, така че да може лесно да бъде обработено, след като стигне до съоръжението за рециклиране.

2. ЗЕЛЕНА РАЗХОДКА

Отидете на "зелена разходка" с децата и вземете със себе си ръкавици и торби за отпадъци. Децата ще се насладят на чувството на въздействие, което те имат на земята, тъй като те ще допринесат техния квартал или улица да бъдат по-чисти.

3. КОМПОСТИРАЙТЕ ЗАЕДНО

Много елементи, които често се поставят в боклука са компостируеми. Компостирането позволява храната да се разлага по естествен начин в плодородна почва.

Компостирането при домашни условия често се счита за най-полезния от екологична гледна точка начин за справяне с битовите биоразградими отпадъци, тъй като намалява емисиите и разходите, свързани с транспортирането на компоста, гарантира внимателен контрол на използваните материали и увеличава осведомеността на потребителите по проблемите на околната среда.

Домашното компостиране предлага възможност на домакинствата да оползотворяват голяма част от битовите си отпадъци (остатъци от храна и градински «зелени» отпадъци). Почти две трети от отпадъците, генерирани в домовете, се състоят от органични компоненти (цветя, стари плодове и зеленчуци, утайки от кафе, пакетчета от чай, черупки от яйца, слама, стърготини, сено, тревни изрезки, дървени вейки и др.), които се разграждат по естествен път.

РЪКОВОДСТВО ЗА ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ на МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ можете да изтеглите от тук -

<https://www.naas.government.bg/bg/download?id=4418>

4. ЗАСАДЕТЕ ГРАДИНА

Култивирането и отглеждането на градина с деца е изключително полезен опит по редица причини. Някои от тях включват борба с придирчиво хранене, преподавателска отговорност и търпение и практикуване на някои практически науки, плюс това е толкова забавно преживяване!

Отглеждането на своята собствена органична храна помага да спестите разстоянието, което храната трябва да измине, за да стигнем до вас.

Ето как да започнете:

Изграждане на вълнение.

Децата могат да се включат в планирането, копането и засаждането. Това ще им даде чувство за собственост върху градината им. Включването на деца в този вид грижи за Земята им помага да развият уменията, необходими за да се грижат за други живи същества. Освен това, в днешно време възможностите за свързване с природата са все по-малко и по-малко, така че това взаимодействие е изключително полезно за развитието на децата.

www.activecitizensfund.bg

www.youth-priorities.eu

Ако живеете в по-студен климат, започнете със засаждане на семената на закрито. Има много различни начини да направите това от използването на рециклируеми материали (кофички от кисело мляко, пластмасови чаши и др.) до закупуване на комплекти. Този процес на засаждане на семена, гледане на корените как растат, и след това гледане на растителна покълност е перфектният опит за научни изследвания за учене за растителния цикъл.

Направете го забавно.

Една от най-добрите части на градинарството с децата е да ги наблюдавате действително да използват и ядат храната, за която са положили усилия да произведат. Имайте предвид как можете да използвате това, което отглеждате, може би децата биха искали да опитат нещо ново! Отглеждайте заедно зеленчуци или подправки/билки за пица, за да пригответе някои вкусни домашни рецепти през цялото лято.

Проследете процеса.

Проследяването и записването на процеса е наистина забавен начин да видите напредъка на вашата градина и е друга възможност да учите децата чрез практика. По-малките деца могат просто да нарисуват снимки на това, което те наблюдават, как тяхната градина се променя, докато по-големите деца могат да се забавляват като измерват и графират напредъка на растенията.

Какво да отглеждате?

Може да се чувствате решени да отглеждате градина с децата, но все пак да не знаете от къде да започнете. Започнете с фасул и грах. Те са лесен начин да започнете - покълват бързо, давайки на децата удовлетворение за тяхната упорита работа почти мигновено. Слънчогледите са добър избор за цветна градина и като бонус, техният размер ги прави допълнително вълнуващо преживяване за децата!

5. НАПРАВЕТЕ ПЕРИЛНИ ПРЕПАРАТИ У ДОМА

Децата обичат да играят с течности. Научете ги как се приготвя органичен перилен препарат като разтворите сода за хляб и сол в много гореща вода.

Добавете течен органичен сапун. Можете да добавите етерични масла (етерично масло от лавандула например или друг аромат, който обичате), ако искате да го направите и ароматизиран.

Вашият перилен препарат от природни съставки е готов за ползване!

6. ТВОРЧЕСКА РАБОТИЛНИЦА

Употребената пластмаса, хартия, стъкло могат лесно да се превърнат в творчество за деца.

Ето някои идеи - <https://www.favecrafts.com/Earth-Day-Crafts/16-Recycle-Crafts-for-Kids>.

7. ДОМАШНО ИЗКУСТВО

От четки за боядисване и дори печати, ето някои художествени материали, които могат да бъдат направени в домашни условия - <https://sugarspiceandglitter.com/homemade-art-supplies/>

8. ИГРАЙТЕ НАВЪН!

Тази проста дейност извървява дълъг път в преподаването на устойчивост. Игрите в природата ще дадат възможност на децата да я обичат и ще ги вдъхнови да се грижат за земята.

9. СЪБИРАЙТЕ ДЪЖДОВНА ВОДА

Използването на дъждовна вода не само за градината, но и за домакинството е нова тенденция. Това е екологично и може да бъде и икономично.

Дъждовната дова може да се използва за тоалетни казанчета, като чешма за измиване на кални обувки пред входната врата, за хранване на водоструйка за миене на двора или колата, поливна система, хранване на декоративно градинско езеро.

10. ЧЕТЕТЕ КНИГИ ЗА ЗЕМЯТА

Книгите са чудесни за малки деца, за да започнат да се запознават със земята. Четете заедно с децата, за да научат повече за природата и защо е толкова важно да я опазваме.

11. НАПРАВЕТЕ БУТИЛКА ЗА КОМПОСТ

Пластмасовата или стъклена бутилка е чудесен начин за децата да наблюдават процесът на компостиране. Прозрачната 2-литрова бутилка улеснява наблюдаването на процеса на компостиране, така както се случва. Този научен проект е чудесен начин за децата да научат за компостирането на практика.

12. НАУЧЕН ЕКСПЕРИМЕНТ ЗА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВЪЗДУХА

Тази дейност позволява на деца да наблюдават замърсяването, което ни заобикаля във въздуха.

Когато се огледаме, ние не виждаме "въздух", така че е лесно да се предположи, че въздухът ни е чист. В действителност атмосферата се състои от предимно невидими газове. Освен това, повечето замърсители на въздуха също са невидими. Някои частици са толкова малки, че обикновено не ги виждаме плаващи, докато други са без цвят. Като се има предвид това, как да знаем дали въздухът, който дишаме, е чист или замърсен? Учените използват сложни сензори за откриване на присъствието и количеството на специфичните газове във въздуха. В този експеримент ще направим сензор за откриване на прахови частици в нашия въздух - всички обекти, плаващи във вятъра.

Материали:

Парче бяла или прозрачна пластмаса (размер на чиния за салата)

Вазелин, Тиксо, Дървен блок или тухла, Бяла хартия

Експериментална процедура:

Покрийте горната част на бялата или прозрачната пластмаса с вазелин.

Закрепете пластмасата до дървения блок, тухла или друга претеглена цел, като използвате тиксото.

Идентифицирайте открито място, което е с добра циркулация на въздуха (за предпочитане на ограда на градината).

(Съвет: Направете снимка, за да я включите в презентацията си.)

www.activecitizensfund.bg

www.youth-priorities.eu

Оставете пластмаса и дървения блок за най-малко 24 часа.

В края на експерименталното време приберете пластмасата и дървения блок. Поставете пластмасата върху бяло парче хартия или светлоцветна повърхност.

Разгледайте горната част на пластмасата за събрани частици. Направете снимка и опишете тези частици.

Идея: Създайте два сензора за замърсяване на въздуха и ги поставете на различни места - у дома /в училище, на закрито/на открито. След това сравнете замърсяването, събрано от всеки сензор.

13. ЗАСАДЕТЕ ДЪРВО

Ако не разполагат с място за голямо дърво, засаждането на дори малко дърво в задния двор е едно от най-добрите неща, които можете да направите за околната среда заедно с децата.

14. ЕКСПЕРИМЕНТ ЗА ЗАМЪРСЯВАНЕТО НА ВОДАТА

Тази проста дейност помага на децата да разберат, че е налице замърсяване на водата, дори ако не е напълно видимо и е добър начин да ги насърчите да бъдат по-наясно с тяхната среда като направят връзка с реалния свят и екологични проблеми.

Вземете открит съд с чиста вода (малка кофа или др.) и направете снимка на състоянието на водата. Накарайте децата да сложат различни отпадъци (пластмаси, почва и др.) във водата. След това накарайте децата да отстранят отпадъците като използват ръкавици. Направете снимка на състоянието на водата. Накарайте децата да сравнят двете снимки.

След като са извадили отпадъците от водата, децата могат да решат, че водата вече е чиста. Вземете филтри за кафе, чай, вода и филтрирайте водата. Покажете на децата замърсяването, което остава във филтъра, за да разберат, че водата може да бъде мръсна дори това да не е напълно видимо.

15. САЛФЕТКИ И ТОРБИ ЗА ПАЗАРУВАНЕ ОТ ПЛАТ

Това е много лесен начин за ограничаване на отпадъците и помощ за околната среда. Бонус: за по-големи деца, това може да бъде един чудесен проект да се научат да боравят с игла и конец и да шият!

16. НАПРАВЕТЕ МИНИ ОРАНЖЕРИЯ У ДОМА И/ИЛИ В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Да наблюдават как малко семе покълва и в крайна сметка се превръща в растение, което е достатъчно голямо, за да бъде прехвърлено на открито е истински магически процес за децата.

Този експеримент им позволява да научат всичко за това как да се грижат за растенията и какви растения могат да отглеждат. Освен това експериментът дава на децата страхотно чувство за постижение, което идва с отглеждането на собствените им растения от семена.

Тези мини пластмасови оранжерии са идеални за засаждане с деца. Те ускоряват процеса на покълване, почти винаги осигуряват успех и са чудесен начин да използвате повторно чашите от някой рожден ден.

Ще имате нужда от:

Цветни пластмасови чаши

Прозрачни пластмасови чаши, които са малко по-малки или по-големи от цветните чаши

Почвата, Семена (опитайте се да изберете нещо с кратък период на покълване), Вода

Инструкции:

1. Пробийте няколко дупки в дъното на цветна чаша. Когато ги заливате, това ще позволи излишната вода да се оттича.
2. Напълнете чашата почти до върха с почва.
3. Внимателно поставете семената в почвата, като се уверите, че оставяте място между тях. Можете да засадите колкото искате семена, но обикновено използваме 3 - 5 семена на чашка. Покрийте семената си с малко допълнителна почва.
4. Залейте семената с малко вода. Използването на бутилка позволява малко повече контрол и се избягват големи разливи на вода.
5. Поставете прозрачна чаша над засадената цветна чаша, за да образувате оранжерия. Това ще заключи влагата и топлината, позволявайки на семената да покълнат бързо и в

www.activecitizensfund.bg

www.youth-priorities.eu

същото време ще ви позволява да наблюдавате процеса на покълване. Поставете мини оранжериите си на табла близо до прозорец, където ще получат достатъчно светлина.

Сега всичко, което е оставено, е да се грижим за оранжериите си! Добавете малко вода всеки ден или на два дни и няма да отнеме дълго време, за да видите малките кълнове. Успех!

Съвет: Не забравяйте да рециклирате чашите, след като растенията порастнат и ги пренесете на открито!

Има много начини да научим децата на устойчивост и екосъобразно поведение, така че да могат да оставят земята в по-добро състояние, отколкото са я намерили. Тези 16 дейности са чудесен начин да започнете!

*Изготвил: Местен Младежки Съвет /ММС/ към
Сдружение „Младежки приоритети“*